

тового банку». – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator?tab=all>. – Загол. з екрана.

8. 25 Years of Transition Reforms and Growth [Електронний ресурс]: Сайт «Міжнародного Валютного Фонду». – Режим доступу: http://www.imf.org/external/ns/search.aspx?lan=eng&NewQuery=Exchange%20%20rate%20regime%20ukraine&col=SITENG&page=1&sort=Score&Filter_Val=N&iso

=&requestfrom=country&countryname=. – Загол. з екрана.

9. Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу 2013 [Електронний ресурс]: Сайт «Національного Банку України». – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41258582>. – Загол. з екрана.

ПРОБЛЕМЫ СОЗДАНИЯ И УПРАВЛЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫМИ РЕЗЕРВАМИ: УРОКИ ДЛЯ УКРАИНЫ

Н. И. Литвиненко, д. э. н., доцент, ГВУЗ «Национальный горный университет»

В статье представлены теоретические и практические результаты исследования проблемы формирования и управления международными резервами в Украине. Рассчитано оптимальный размер золотовалютные резервы Украины по трем методикам. Проведена оценка наибольших рисков платежного баланса Украины, имеющих наибольшее влияние на размер резервов.

Ключевые слова: международные резервы, экспорт, импорт, денежные агрегаты, краткосрочный внешний долг, метрика МВФ.

THE PROBLEMS OF CREATION AND MANAGEMENT OF INTERNATIONAL RESERVES: LESSONS FOR UKRAINE

N. I. Lytvynenko, D.E., Ass. Prof., SHEI «National Mining University»

The theoretical and practical results of the study of the problem of formation and management of international reserves in Ukraine are presented. The optimal size of Ukraine's gold and currency reserves were calculated using three methods. The greatest risks of the balance of payments of Ukraine that have the greatest influence on the size of reserves were estimated.

Keywords: international reserves, imports, exports, broad money, short-term external debt stocks, IMF metric.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Задюсю А. О.

Надійшла до редакції 1.06.17 р.

УДК 338.22: 352/354

ОЦІНКА РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

І. В. Колупаєва, к. е. н., доцент, Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, volirinawork@gmail.com

У статті представлено оцінку рівня ефективності діяльності органів державної влади щодо реалізації регуляторного впливу. На основі узагальнення інформації про діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування шляхом аналізу оприлюднених даних на офіційних сайтах оцінено обсяг наданої інформації, охарактеризовано структуру регуляторних актів, що застосовуються обласними державними адміністраціями в Україні. Розраховано кількісні показники регуляторної діяльності обласних державних адміністрацій, на основі яких надано рекомендації щодо вдосконалення рівня ефективності діяльності регуляторних органів державного впливу на обласному рівні.

Ключові слова: ефективність діяльності органів державної влади, регуляторний вплив, регуляторна діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, регуляторний акт, результативність регуляторної політики держави.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день уряди по всьому світу стикаються із запитом стосовно поліпшення якості регулювання, що певним чином впливає на економічну систему і економічне зростання. Відповідь на цей запит багато в чому залежить від побудови результативної системи оцінки ефективності державного регулювання, яка на практиці супроводжується низкою складнощів на етапах постановки мети оцінки, збору даних, а також вибору індикаторів та інструментів аналізу, що у підсумку впливає на отримання неоднозначних результатів оцінки та їх непридатність для прийняття рішень щодо вдосконалення державної політики в сфері регулювання. З метою нівелювання зазначених проблем та враховуючи те, що важливість оцінки регуляторної політики та відповідно регуляторних втручань високо оцінюється на рівні всіх урядів і парламентів, своєчасними стають аспекти аналізу ефективності діяльності органів влади в процесі проведення регуляторних реформ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підвищення ефективності державного регулювання в контексті забезпечення економічного зростання і загальної ефективності економічної системи представляє великий інтерес як серед теретиків, так і серед практиків. Вагомий внесок у вирішення проблеми оцінювання ефективності діяльності органів влади зроблено вітчизняними і зарубіжними науковцями, серед яких А. Глушко [1], О. Кілієвич [2], О. Літвінов [3], В. Малига [4], Р. Нолл [5], О. Осінська [6], Л. Павлюк [7], Л. Сьюроу [8] та інші. Незважаючи на опрацьованість значного кола питань щодо оцінки регуляторної політики, такі аспекти як визначення та аналіз ефективності діяльності органів влади щодо реалізації регуляторного впливу знаходяться поза площиною досліджень вчених. Тому запропоновано провести детальний якісний аналіз оприлюднення результатів регуляторної діяльності ОДА та ЦОВВ, визначити структуру РА, розрахувати кількісні показники регуляторної діяльності за ОДА та з використанням кластерного аналізу узагальнити отримані результати.

Формулювання мети статті. Метою статті є визначення рівня ефективності діяльності органів влади щодо реалізації регуляторного впливу. Для досягнення поставленої мети були вирішені такі завдання: проведено якісне дослідження з метою виявлення обсягу надання інформації щодо регуляторної діяльності відповідними органами на офіційних сайтах; визначено структуру регуляторних актів; визначено кількісні показники регуляторної діяльності за ОДА та здійснено кластерний аналіз з метою розробки рекомендацій із вдосконалення рівня ефективності діяльності регуляторних органів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до представленої у попередніх дослідженнях автора концепції ефективності та результативності регуляторної політики, аналіз регуляторної діяльності органів виконавчої, законодавчої влади та місцевого самоврядування є важливим етапом в контексті визначення рівня ефективності її здійснення.

Зазначимо, що органом, який відстежує здійснення регуляторної діяльності іншими органами, виступає Державна регуляторна служба України (ДРСУ) [9–11], яка на своєму сайті оприлюднює відповідні звіти, де віддзеркалюється виконання органами зазначених законом вимог. Недоліком цих звітів є відсутність надання всієї інформації щодо здійснення регуляторної діяльності в аналітичній формі: в описовому вигляді з наданням окремих цифр визначається реалізація вищезазначених положень. Саме тому було вирішено узагальнити діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування шляхом аналізу оприлюднених даних на офіційних сайтах.

Перш за все органи мають планувати свою регуляторну діяльність, що передбачає формування відповідного плану на майбутній рік не пізніше 15 грудня поточного року (стаття 7 [12]). В разі внесення змін це має бути підтверджено відповідним внесенням змін до плану та його оприлюдненням. ДРСУ наголошує про [9–11] недостатній рівень відповідності затвердженим планам. Для встановлення узагальнюючої оцінки та

для оцінювання регуляторної діяльності кожного органу необхідні повні дані. Таким чином, одним із перших показників, який оцінювався, була кількість позицій за планом та кількість позицій, які було внесено у план у формі змін.

Іншим аспектом є надання аналізу регуляторного впливу (АРВ) до розробленого акту, який повинен відображати проблему, вирішення якої має бути досягнуто шляхом його запровадження, цілі регулювання, показники вимірювання результативності його впливу, витрат суб'єктів господарювання і бюджетних витрат, а також включати проведення М-тесту для суб'єктів малого підприємництва. АРВ повинен бути представлений разом з проектом регуляторного акту на сайті. Як зазначає ДРС [9] за цими складовими органи дотримувалися вимог не достатньо чітко: 34 % не містили чіткого визначення проблеми; у 31 % було неправильно визначено цілі регулювання або цілі державного регулювання не відповідали проблемі; 36 % АРВ не містили показників результативності; 32 % АРВ не містили як розрахунків витрат суб'єктів господарювання, так і бюджетних витрат на запровадження державного регулювання; 54 %, підготовка яких потребувала проведення М-Тесту, не містили відповідних розрахунків. В рамках дослідження було визначено кількість АРВ, які було представлено відповідним органом.

Отже, на першому етапі аналізу було проведено якісне дослідження з метою виявлення обсягу наданої інформації щодо регуляторної діяльності відповідними органами на офіційних сайтах, тобто виконання 10-ї з вищенаданих вимог. Фактично регуляторна діяльність представлена такими вкладками: плани підготовки, відстеження результативності (надання плану з відстеження та публікація звітів), надання проектів актів, пояснювальних записок та АРВ, узагальнених звітів щодо діяльності. Таким чином, було оцінено наявність інформації за такими складовими:

$$M(m_1, m_2, m_3, m_4, m_5) \quad (1)$$

де: m_1 – наявність плану на сайті (плюс зміни або зі змінами);

m_2 – представлення звітів з результати-

вності регуляторних актів;

m_3 – представлення аналізів регуляторного впливу та можливість доступу до ознайомлення з ними;

m_4 – звітність про регуляторну діяльність досліджуваного органу;

m_5 – реєстр регуляторних актів.

Оприлюднення проектів актів та пояснювальних записок надається разом з АРВ, отже їх кількість, наданих на сайті відображає фактично активність органу. Для дослідження було обрано обласні державні адміністрації (ОДА) – 25 сайтів та органи виконавчої влади – 65 сайтів (Міністерства – 21 сайт, Національні комісії – 4 сайти, Служби – 20 сайтів, Агентства – 10 сайтів, Інспекції – 4 сайти, Інші центральні органи виконавчої влади – 4 сайти, Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом – 6 сайтів). ОДА були проаналізовані окремо від інших органів виконавчої влади через те, що їх вплив обмежується відповідною територією, але не обмежується за характером. І навпаки всі інші органи виконавчої влади мають відповідну сферу впливу, яка поширюється на всю територію країни. Результати аналізу сайтів обласних державних адміністрацій надано у табл. 1.

Щодо висвітлення даних про 2017 р., то варто зауважити, що дані щодо звітів з результативності та АРВ надані на період дослідження (травень 2017 року). Натомість дані щодо планування РА на 2017 р. повинні обов'язково бути на сайті. Саме за цим показником в розрізі планування спостерігається найвищий відсоток – 96 %.

В цілому має місце позитивна тенденція: з 2014 р. по 2017 р. відсоток стало зростає. Досить добре представлено звіти з результативності дій РА: за 2016 р. 96 % ОДА надали відповідну інформацію, а навіть за 4 місяці 2017 р. – вже 48 %. Також за досліджуваний період за цим показником збільшується відсоток оприлюднення. Натомість погіршення спостерігається щодо надання АРВ: у 2016 р. кількість сайтів зменшилася на 4%, а у 2017 р. – інформацію надало 40 % ОДА, що менше ніж представлення звітів. Це свідчить про незначне, але сповільнення активності регуляторної діяльності. Найбільш несприятлива ситуація склалася з наданням реєстрів та звітів. Звітність щодо

Аналіз оприлюднення результатів регуляторної діяльності обласними державними адміністраціями

Орган влади	Наявність плану на сайті (плюс зміни або зі змінами)				Представлення звітів з результативності регуляторних актів				Представлення аналізів регуляторного впливу та можливість доступу до ознайомлення з ними				Звітність про регуляторну діяльність досліджуваного органу				Реєстр регуляторних актів			
	<i>m1</i>				<i>m2</i>				<i>m3</i>				<i>m4</i>				<i>m5</i>			
	<i>Роки</i>																			
	2017	2016	2015	2014	2017	2016	2015	2014	2017	2016	2015	2014	2017	2016	2015	2014	2016	2015	2014	
Вінницька ОДА	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	-	+	-	-	+	+	+		
Волинська ОДА	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+	-	-		
Дніпропетровська ОДА	+	+	-	-	+	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+	-	-		
Донецька ОДА	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-		
Житомирська ОДА	+	+	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-		
Закарпатська ОДА	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-		
Запорізька ОДА	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-		
Івано-Франківська ОДА	+	+	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	-	+	-	-		
Київська ОДА	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-		
Кіровоградська ОДА	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-		
Луганська обласна військово-цивільна адміністрація	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
Львівська ОДА	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-		
Миколаївська ОДА	+	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-		
Міська державна адміністрація м. Кієва	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+		
Одеська ОДА	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-	+	-		
Полтавська ОДА	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-		
Рівненська ОДА	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Сумська ОДА	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+		
Тернопільська ОДА	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-		
Харківська ОДА	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-		
Херсонська ОДА	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	-	-		
Хмельницька ОДА	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	+	-		
Черкаська ОДА	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-		
Чернівецька ОДА	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
Чернігівська ОДА	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-		
Відсоток оприлюднення	96%	88%	64%	56%	48%	96%	92%	72%	40%	80%	84%	64%	80%	48%	24%	80%	32%	20%		

регуляторної діяльності органу є важливим джерелом інформації щодо оцінки його

ефективності. Для формування вичерпної інформації (особливо щодо перегляду РА)

необхідно мати звіти за ряд років. На жаль, за 2015 р. його надали лише 48 % ОДА, а у 2014 р. – лише 24 %.

Найгірша ситуація з реєстром. Якщо за 2016 р. його представили 80 % ОДА, то за 2015 р. лише 32%. Крім того надана інформація не є системною, що не дозволяє робити узагальнені висновки щодо процесів публікації, збору зауважень, проведення обговорень, погодження з регуляторним органом, прийняттям, відстеженням результативності та переглядом з реалізацією відповідних наслідників щодо отриманих результатів (скасування чи внесення змін у РА). Саме тому в подальшому буде оптимізовано процес прийняття РА з визначенням фак-

тичних показників обліку та запропоновано уточнене моделювання з розширеним переліком показників обліку для забезпечення вичерпним аналітичним матеріалом для проведення подальшого дослідження. В цілому зазначимо, що за обрані роки спостерігається позитивна тенденція щодо оприлюднення результатів регуляторної діяльності ОДА.

З метою класифікації окремих ОДА запропоновано використати правила (табл. 2.), відповідно яких можливим є віднесення кожного об'єкту дослідження до відповідного рівня висвітлення даних щодо регуляторної діяльності.

Таблиця 2

Значення показників віднесення до відповідного рівня висвітлення даних щодо регуляторної діяльності

Рівень висвітлення	Значення
Дуже високий рівень висвітлення	{1; 1; 1; 1; 1}
Високий рівень висвітлення	{0; 1; 1; 1; 1}; {1; 0; 1; 1; 1}; {1; 1; 0; 1; 1}; {1; 1; 1; 0; 1}; {1; 1; 1; 0; 1}; {1; 1; 1; 0; 1}
Середній рівень висвітлення	{0; 0; 1; 1; 1}; {0; 1; 0; 1; 1}; {0; 1; 1; 0; 1}; {0; 1; 1; 1; 0}; {1; 0; 0; 1; 1}; {1; 0; 1; 0; 1}; {1; 0; 1; 1; 0}; {1; 1; 0; 0; 1}; {1; 1; 0; 1; 0}; {1; 1; 1; 0; 0}; {1; 1; 1; 0; 0};
Низький рівень висвітлення	{1; 1; 0; 0; 0}; {1; 0; 1; 0; 0}; {1; 0; 0; 1; 0}; {1; 0; 0; 0; 1}; {0; 1; 1; 0; 0}; {0; 1; 0; 1; 0}; {0; 1; 0; 0; 1}; {0; 0; 1; 1; 0}; {0; 0; 1; 0; 1}; {0; 0; 0; 1; 1}
Дуже низький рівень висвітлення	{1; 0; 0; 0; 0}; {0; 1; 0; 0; 0}; {0; 0; 1; 0; 0}; {0; 0; 0; 1; 0}; {0; 0; 0; 0; 1}; {0; 0; 0; 1; 0}; {0; 0; 0; 0; 0}

За результатами аналізу було отримано узагальнену характеристику, яка дозволяє стверджувати, що з 2014 р. по 2016 р. відбулися значні зміни щодо рівня надання даних: переважна більшість ОДА (60 %) мають всю необхідну інформацію на сайті проти лише 12 % у 2014 р., та 24 % у 2015 р. По 16 % ОДА у 2016 р. знаходяться в групах з високим та середнім рівнях, і лише 1 область – Рівненська ОДА – крім планів не надає жодної інформації щодо регуляторної діяльності за всі роки дослідження, що дає підстави розглядати її як виключення та стверджувати про повне ігнорування керівництвом вимог закону. Щодо 2014 р. в 6 областях (24%) також відсутня практично вся інформація, що не дозволяє отримати порівняльні дані, але за 2015 р. в цю групу

було віднесено лише Рівненську ОДА. Найкращими серед досліджуваних об'єктів за всі роки є Луганська обласна військово-цивільна адміністрація та Чернівецька ОДА, які не лише надають вичерпну інформацію, але у дуже зручній формі на власних сайтах. Незмінно середній рівень за всі роки у Харківській ОДА через відсутність реєстру актів та звітів про діяльність. Стрімка динаміка спостерігається у Хмельницька ОДА, яка з 2014 р. з фактичною відсутністю даних за 2015 р. вже має середній рівень, а у 2016 р. – найкращий рівень, що віддзеркалює відповідальне відношення керівництва до віддзеркалення регуляторної діяльності. Подібне стрімке зростання спостерігається в Херсонській ОДА та Івано-Франківській ОДА. В цілому, на 2016 р. інформація щодо

здійснення регуляторної діяльності ОДА надана на високому рівні, але недостатність даних за попередні роки не дає можливості отримати картину в динаміці, а що особливо важливо – форма надання даних не є задовільною і вимагає суттєвого вдосконалення, про що йтиметься далі.

них було проаналізовано структуру РА, які є діючими на разі в ОДА – на 01.01.2017 р. Адже на відміну від центральних органів, які мають відповідне тематичне призначення, ОДА в рамках своїх повноважень не обмежені напрямками впливу. Результати аналізу надані на рис. 1.

Крім якісного аналізу висвітлення да-

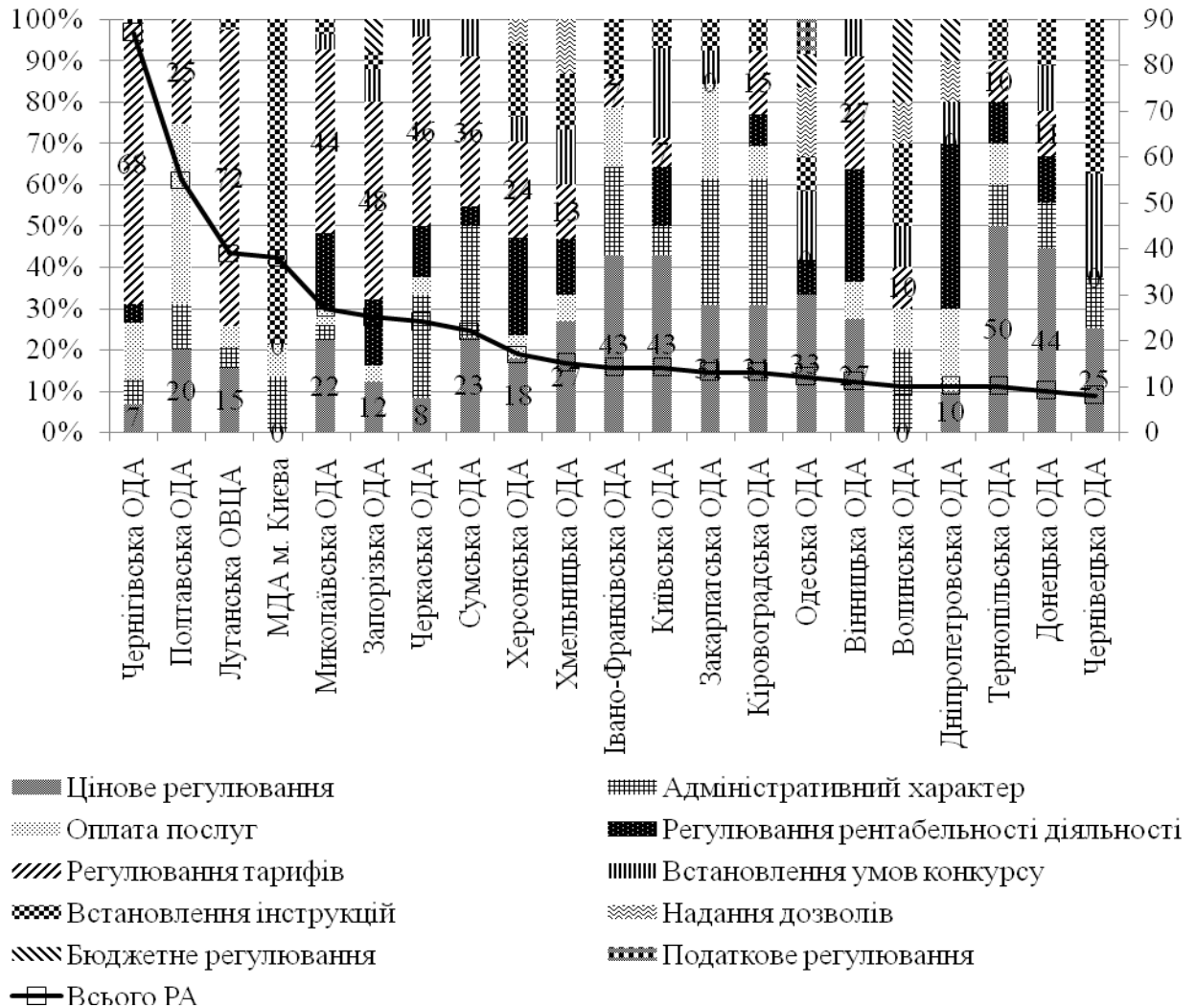

Рис. 1. Структура регуляторних актів обласних державних адміністрацій

Аналізуючи рис. 1 звернемо увагу, що серед наданих категорій представлені лише окремі напрями регуляторної діяльності, що свідчить про обмеженість повноважень цих органів щодо використання всіх важелів або відсутність вмотивованості відносно їх запровадження. Так найменш розповсюдженими виявилися податкові важелі регулювання, а найбільш поширеними – цінові. Окремо було винесено регулювання рентабельності діяльності, яке також пов’язано з ціновим регулюванням. Ці два напрями регулювання є пріоритетними. Варто звернути

увагу, що серед ОДА, де середнє значення кількості РА близько 10 (більшість ОДА, крім Чернігівської ОДА, Полтавської ОДА, МДА м. Києва і Луганської ОВЦА) ці РА займають відчутне місце: від 10% до 50%. Натомість в зазначених чотирьох областях, які є лідерами за кількістю РА, вони поступаються тарифному регулюванню.

В цілому на цінове регулювання та обмеження норми рентабельності приходить в середньому близько 33 %: від 60 % у Тернопільській ОДА до повної відсутності у Волинській ОДА та м. Києві. Тарифне ре-

гулювання превалює серед ОДА, які мають найбільшу кількість РА. В цілому ці три види регулювання покривають більше 50% всіх регуляторних актів за всіма установами. Виключенням варто визнати структуру РА Міської державної адміністрації м. Києва, в якій переважають РА щодо встановлення інструкцій (79%) переважно інфраструктурного характеру, що обумовлено специфікою життєдіяльності столиці країни. Означена структура дає важливу інформацію щодо оцінювання результативності впливу РА, адже концентрація РА відповідного змісту дозволяє розробити типові показники оцінювання впливу цих актів для покращення контролю за їх реалізацією.

Наступним етапом є оцінка рівня ви-

світлення даних центральними органами виконавчої влади. З обраних 64 сайтів інформація актуальна та надана 47; на двох сайтах (Державна служба статистики України і Державне агентство України з управління зоною відчуження інформація) інформація надана, але вона не актуальна; 2 відомства (Державне агентство рибного господарства України і Національна поліція України) посилаються на відповідні Міністерства (Міністерство аграрної політики та продовольства України і МВС). Таким чином, 26,5% центральних органів не надають інформацію щодо здійснення ними регуляторної діяльності. Результати за іншими державними органами (47 сайтів було взято за 100%) надані на рис. 2

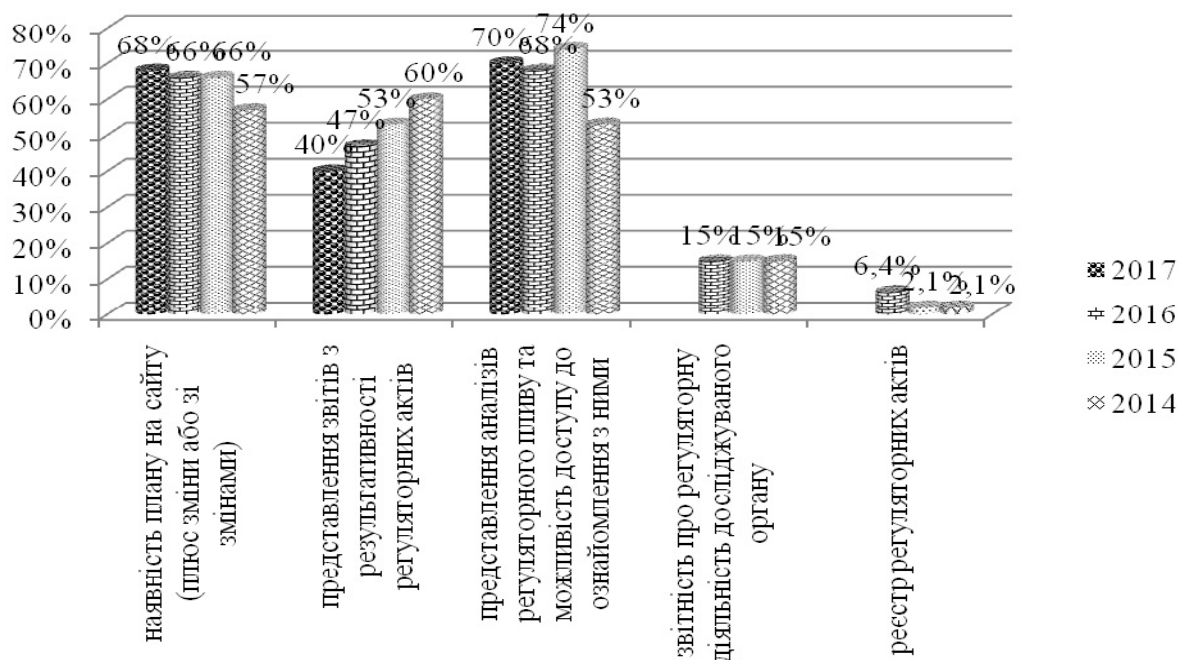

Рис. 2. Аналіз оприлюднення результатів регуляторної діяльності центральними органами виконавчої влади

Перш за все зазначимо, що ситуація з центральними органами державної влади (ЦОДВ) значно гірша ніж з ОДА. Серед останніх всі надають інформацію в більшому чи меншому обсязі. Натомість серед ЦОДВ, як було зазначено вище, лише 73,5% її представляють і серед них склалася така ситуація. На відміну від ОДА, де краще відображені плани та звіти з результативності, тут краще за всі інші категорії надано АРВ, хоча за значеннями вони нижче ніж в ОДА. Надання інформації щодо планування ді-

яльності за обрані роки надано приблизно на одному рівні (66%) крім 2014 р. (57%). Позитивно варто вважати тенденцію до зростання оприлюднення планів, а негативною є стає зменшення ЦОДВ, які викладають звіти з результативності за всі роки: з 2014 р., за який вони були надані 60%, у 2016 р. – цей показник становить 47%. Такі дані не дозволяють об'єктивно оцінювати рівень ефективності моніторингу ЦОДВ результативності РА через відсутність належних даних. Вкрай несприятлива ситуація склалася

із звітами: за обрані роки вони були представлені лише на 15 % сайтів ЦОДВ, а найгірша – із реєстрами, які надають лише 6,4 % за 2016 р., і лише 1 (!) ЦОДВ за 2014–2015 рр. – Державна фіскальна служба, незважаючи на значну кількість РА. Враховуючи незначну активність інших ЦОДВ, що витікає з планових показників, залишається незрозумілим чому ці органи не ведуть реєстри, а в разі їх наявності – чому не висвітлюють. Отже, в цілому висвітлення результатів регуляторної діяльності ЦОДВ на відміну від ОДА є незадовільним, що підтверджується розподілом за рівнями, який було здійснено за правилами табл. 2.

Таким чином, за результатами якісного аналізу ефективності діяльності органів державної влади у формі визначення рівня висвітлення даних щодо регуляторної діяльності можна стверджувати, що рівень серед ОДА є високим, що відображає високу відповідальність посадових осіб. Натомість серед ЦОДВ 26,5 % взагалі не надають подібну інформацію, а більшість всіх інших надають її вкрай незадовільно та погано.

Наступним етапом аналізу є кількісний вимір. Регуляторну діяльність, як було зазначено вище, здійснюють органи місцевого самоврядування та виконавчої влади. Було проаналізовано всі обласні районні адміністрації щодо надання відповідної інформації. Варто зазначити, що рівень представлення інформації дуже сильно відрізняється. Найбільш ємно представлено дані на сайті Сумської ОДА. На жаль, більшість інших сайтів не надають такої всеохоплюючої інформації, що не дозволяє проводити комплексне оцінювання по всій можливій множині параметрів, що особливо стосується перегляду актів та скасування недійсних.

Висвітлена тенденція скасування актів по роках свідчить про наявність значної кількості актів, які не відповідають принципам регуляторної політики, а отже можуть навіть шкодити ринковим відносинам, більшість з яких відноситься до ОМС – органів місцевого самоврядування. Питання оцінювання ефективності регуляторної діяльності цих органів є окремим питанням, яке потребує детального окремого дослідження через значну кількість суб'єктів, так як кожна область налічує сотні сіл, селищ та малих міст,

які мають ці органи і здійснюють відповідну діяльність. Кожний з цих суб'єктів охоплює невелику кількість об'єктів впливу, але не зменшує важливість оцінювання ефективності їх діяльності. Більшість ОДА не надають узагальненої інформації про регуляторну діяльність ОМС, які знаходяться на їх території, окремі розміщують посилання на відповідні сайти (Одеська ОДА) або надають реєстри по кожному ОМС окремо (Полтавська ОДА), що враховуючи велику кількість об'єктів значно ускладнює збір узагальненої інформації і не дозволяє визначити загальний рівень активності ОМС. Саме тому в аналізі було використано дані виключно по ОДА, не враховуючи РДА та ОМС через нестачу даних по більшості об'єктів аналізу.

На основі аналізу наявних даних за ОДА та ЦОДВ було виокремлено показники, які мають місце фактично по всім об'єктам дослідження:

$$N(n_1, n_2, n_3, n_4, n_5) \quad (2)$$

де: n_1 – кількість актів, поданих за планом;

n_2 – кількість актів, поданих як додаток до основного плану;

n_3 – кількість АРВ;

n_4 – кількість відстежень результативності;

n_5 – кількість діючих регуляторних актів.

Враховуючи надані вище головні положення забезпечення здійснення державної регуляторної політики з вихідних показників було розраховано такі похідні: кількість запланованих актів всього (k_1); питома вага РА, внесених до додаткового плану, в загальній кількості планів (k_2); відношення кількості АРВ до запланованих всього актів (k_3). Отже, для аналізу було сформовано групу показників з трьох розрахункових та двох первинних: кількості РА всього та кількості відстежень результативності.

Для узагальнення отриманих результатів було здійснено кластерний аналіз з використанням ієрархічних та неієрархічних методів. Відношення окремих ОДА до кластерів та характеристика останніх за середніми значеннями показників надана на рис. 3.

Члени кластерів				
Донецька ОДА; Івано-Франківська ОДА; Полтавська ОДА; Херсонська ОДА;	Дніпропетровська ОДА; Закарпатська ОДА; Львівська ОДА; Рівненська ОДА; Чернівецька ОДА	Житомирська ОДА; Київська ОДА; Кіровоградська ОДА; Одеська ОДА; Сумська ОДА; Тернопільська ОДА; Харківська ОДА; Хмельницька ОДА	Вінницька ОДА; Волинська ОДА; Запорізька ОДА; Луганська ОВЦА; Миколаївська ОДА; МДА м. Києва; Черкаська ОДА	Чернігівська ОДА

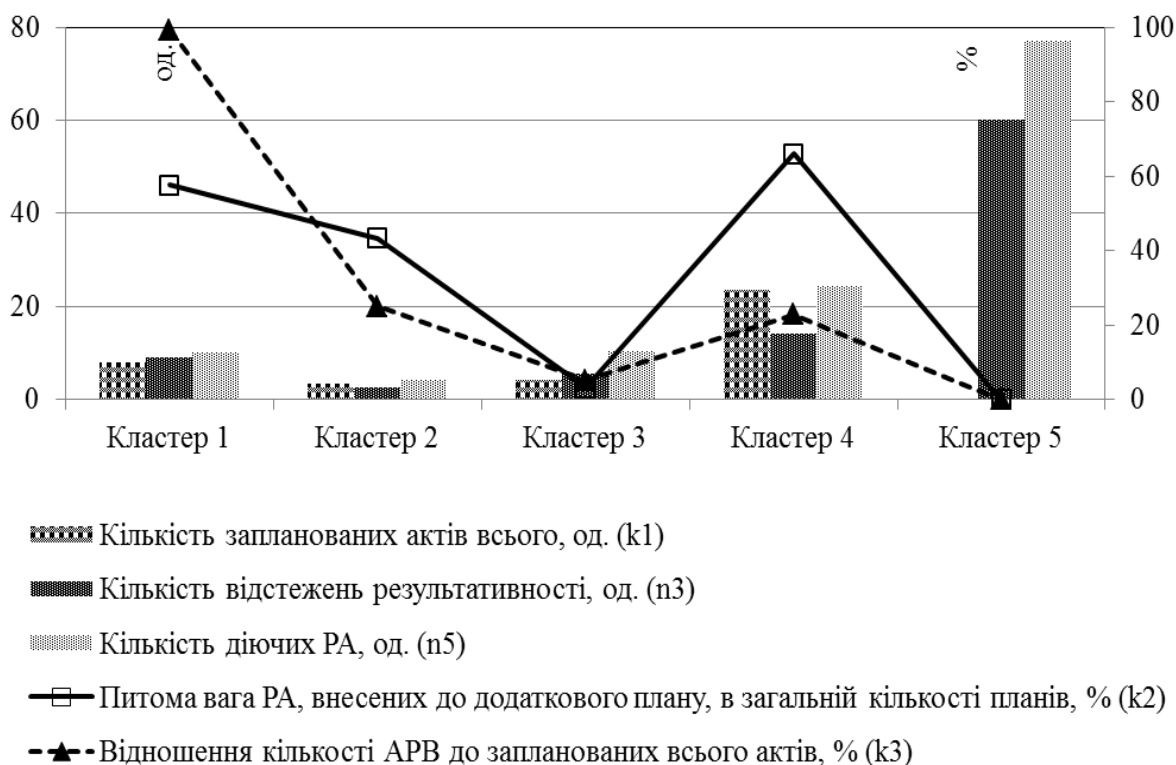

Рис. 3. Склад кластерів та їх характеристика за середніми значеннями показників

Перший кластер характеризується досить високим рівнем відстеження результативності РА в порівнянні з плановими показниками та незначною кількістю діючих РА. Крім того, саме цьому кластеру властиві найвищі значення покриття АРВ планових значень. Хоча має місце додатковий план, що свідчить про недостатнє виконання принципу послідовності. Другий кластер відрізняється вищим рівнем послідовності у плануванні, але значно нижчим рівнем представлення АРВ. В цілому регуляторна активність ОДА з цього кластеру є низькою. В третьому кластері всі показники мають низький рівень, що характеризує його як

найбільш пасивного з точки зору регуляторної активності, хоча він є найбільш чисельним з поміж інших. Четвертий кластер варто визначити як найактивніший, але з недостатнім рівнем надання АРВ та недосконалим плануванням. Останній кластер, який включає лише одну область відрізняється найвищими показниками відстежень, кількості АРВ та діючих, але відсутність даних про планування не дозволяє зробити одностайні висновки. В будь-якому разі Чернігівська ОДА є гіперактивною з точки зору регуляторної діяльності, ніж всі інші досліджені ОДА.

Висновки. Таким чином, проведений кластерний аналіз дозволив визначити рівень впливу обраних показників на розподіл об'єктів між групами та дати характеристику кожній групі, що буде використано для розробки рекомендацій із вдосконалення рівня ефективності діяльності регуляторних органів (безпосередньо для ОДА). Представлена аналітична оцінка рівня ефективності діяльності органів влади щодо реалізації регуляторного впливу дозволяє виявити приховані проблеми та означити шляхи їх вирішення. Проведений якісний та кількісний аналіз надає Державній регуляторній службі України реальну оцінку результатів діяльності органів влади, яку необхідно врахувати у подальшому при прийнятті стратегічних рішень.

Література

1. Глушко А. Д. Оцінка ефективності державної регуляторної політики у сфері внутрішньої торгівлі в Україні / А. Д. Глушко // ПолтНТУ. Економіка і регіон. – 2012. – № 6 (37) – С. 82–89.
2. Кілієвич О. І. Економічний аналіз державної політики: навч. Посібник / О. І. Кілієвич. – К.: НАДУ, 2011. – 78 с.
3. Літвінов О. В. Ефективне здійснення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності на місцевому рівні / О. В. Літвінов // Матеріали наукового семінару. – Павлоград, 2006. – 60 с.
4. Малига В. А. Вплив перегляду регуляторних актів на реалізацію державної регуляторної політики / В. А. Малига // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. – 2014. – Випуск 29. Том 1. – С. 190–193.
5. Noll R. G. Economic Perspectives on the Politics of Regulation / R. G. Noll // Handbook of Industrial Organization, edited by Richard Schmalensee and Robert Willig. – Amsterdam: North Holland. – 1989. – Vol. 2. – pp. 1254–1287.
6. Осінська О. Б. Ефективність державного регуляторного механізму формування ринкової соціально-орієнтованої економіки в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О. Б. Осінська. – Львів, 2013. – 18 с.
7. Павлюк Л. І. Ефективність механізмів регуляторної політики щодо розвитку внутрішнього ринку регіону (на прикладі закарпатської області) / Л. І. Павлюк. – Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2015 р. – № 4 (85) – С. 47–51.
8. Thurow L. C. The Zero-Sum Society: Distribution And The Possibilities For Change / L. C. Thurow. – New York : Basic books, 2008. – 240 p.
9. Інформація про здійснення органами виконавчої влади державної регуляторної політики у 2016 році. – [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/informatsiya-pro-zdijsnennya-organamy-vykonavchoyi-vlady-derzhavnoyi-regulyatornoyi-polityky-u-2016-rotsi/
10. Інформація про здійснення органами виконавчої влади державної регуляторної політики у 2015 році. – [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/informatsiya-pro-zdijsnennya-organamy-vykonavchoyi-vlady-derzhavnoyi-regulyatornoyi-polityky-u-2015-rotsi/
11. Інформація про здійснення органами виконавчої влади державної регуляторної політики у 2014 році. – [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/informatsiya-pro-zdijsnennya-organamy-vykonavchoyi-vlady-derzhavnoyi-regulyatornoyi-polityky-u-2014-rotsi/
12. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 26.11.2016 № 1160-15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.

ОЦЕНКА УРОВНЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ВЛАСТИ ПО РЕАЛИЗАЦИИ РЕГУЛЯТОРНОГО ВЛИЯНИЯ

И. В. Колупаева, к. э. н., доцент, Харьковский торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета

В статье представлена оценка уровня эффективности деятельности органов государственной власти по реализации регуляторного влияния. На основе обобщения информации о деятельности органов исполнительной власти и местного самоуправления на основании анализа опубликованных данных на официальных сайтах оценен объем предоставляемой информации охарактеризована структура регуляторных актов, применяемых областными государственными администрациями в Украине. Рассчитаны количественные показатели регуляторной деятельности областных государственных администраций, на основе которых даны рекомендации по совершенствованию уровня эффективности деятельности регуляторных органов государственного влияния на областном уровне.

Ключевые слова: эффективность деятельности органов государственной власти, регуляторное влияние, регуляторная деятельность органов исполнительной власти и местного

самоуправления, регуляторный акт, результативность регуляторной политики государства.

ESTIMATION OF THE LEVEL OF EFFICIENCY OF PUBLIC AUTHORITIES IN THE IMPLEMENTATION OF REGULATORY INFLUENCE

I. V. Kolupaeva, Ph. D (Econ.), Ass. Prof., Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics

Estimation of the level of efficiency of public authorities in the implementation of regulatory influence is presented. On the basis of generalization of information on the activities of executive authorities and local self-government and through the analysis of published data on official sites, the volume of provided information and the structure of regulatory acts used by regional state administrations in Ukraine have been characterized. The quantitative indicators of regulatory activity of regional state administrations have been calculated. On the basis of analysis recommendations for improving the level of efficiency of activity of regulatory bodies of state influence at the regional level have been provided.

Keywords: efficiency of activity of state authorities, regulatory influence, regulatory activity of executive authorities and local self-government, regulatory act, effectiveness of state regulatory policy.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Прушківською Е. В. Надійшла до редакції 16.05.17 р.

УДК 330:111.66

ТЕОРИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ КАК МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ ОСНОВА ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВА ОБЩЕСТВЕННЫХ БЛАГ

*В. С. Горбанев, аспирант, horbanuov@gmail.com,
ГВУЗ «Национальный горный университет»*

В статье рассматриваются наиболее распространённые в экономической теории концепции, обосновывающие государственное присутствие в финансовой сфере. Создана классификация концепций государственных финансов в зависимости от системообразующего понятия – отражения сущности процессов, которые протекают в сфере государственного финансирования. Показана связь между тем или иным концептуальным подходом к построению государственных финансов и спецификой организации производства общественных благ.

Ключевые слова: государственное финансирование, финансовое хозяйство, налогообложение, общественные блага, общественный договор.

Постановка проблемы. Вопросы государственного обеспечения общественными благами сохраняют и увеличивают интерес к себе со стороны различных социально-политических наук. Это вызвано тем, что современное общество уже не может существовать без некоторого регулярно предоставляемого набора услуг и благ, которые поступают от государственного сектора экономики. В связи с вышесказанным возникает следующий вопрос: какой меха-

низм лежит в основе процессов производства и предоставления общественных благ государством?

Понимание принципов работы этого механизма заключается в осмыслении теорий государственного финансирования. Они непосредственно влияют на способы распределения ресурсов, направляемых на достижение определенных целей, связанных с удовлетворением потребностей населения.

Различные теории государства легли